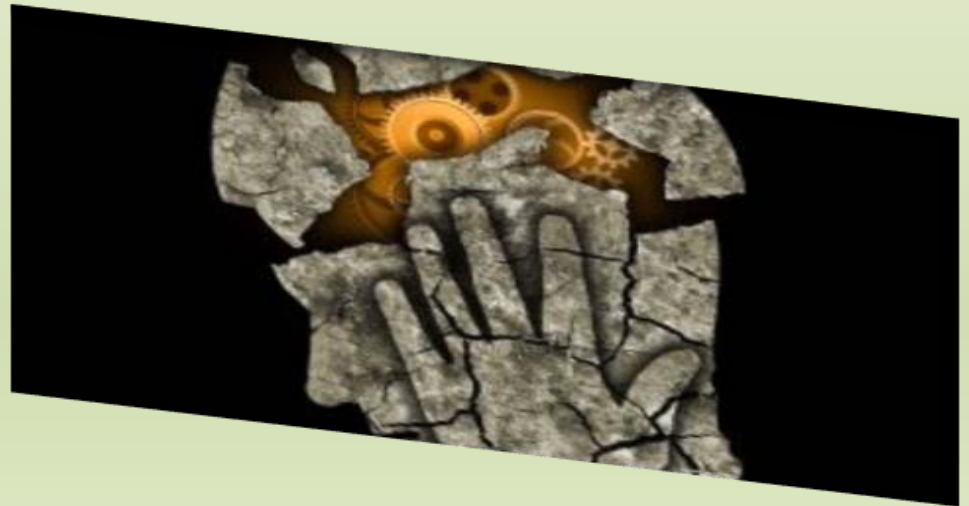

Μιλώντας για την ηθική της εργασίας τον 21ο αιώνα

*“Οι τα φαιά φορούντες, περί ηθική
λαλούντες” Κ. Π. Καβάφης
(Θέατρον της Σιδώνος 400 μ.Χ.)*

«Αρχή σοφίας η των ονομάτων επίσκεψις»

- Εργασία είναι η μεθοδική και υπεύθυνη σωματική ή πνευματική προσπάθεια του ανθρώπου, που αποβλέπει στη δημιουργία υλικών, πνευματικών και ηθικών αγαθών, για την ικανοποίηση των αναγκών του

Από την άποψη του φιλοσοφικού ορισμού της η εργασία δηλώνει τη συνειδητή πράξη που στοχεύει στην απελευθέρωση από την ανάγκη, κατά συνέπεια λειτουργεί ως μέρος της πραγμάτωσης του ανθρώπου ως ελεύθερης ύπαρξης στον κόσμο.

Η εργασία θεωρήθηκε ανέκαθεν ως επιτακτικός νόμος της φύσης, ενώ η φυγοπονία εξηγεί πάντα την αντίδραση της συντριπτικής πλειοψηφίας των ατόμων και κοινωνιών («ἔργον δ' ουδέν ὄνειδος, αεργίη δε τ' ὄνειδος»)

Με την εργασία ο άνθρωπος:
εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του

- προς την κοινωνία
- προς την ανθρωπότητα

γιατί με την εργασία του συμμετέχει
στη μεγάλη συλλογική προσπάθεια
της καθυστάθισης της φύσης και της
απελευθέρωσης των δικών του
δημιουργικών ικανοτήτων για την
επιτέλεση πνευματικών και πολιτιστικών
έργων.

- **Ηθική:** το σύνολο των θεσμοθετημένων κανόνων μιας κοινωνίας που καθορίζουν τη συμπεριφορά των ατόμων με βάση το κοινωνικά αποδεκτό, το καλό και το κακό
- Κλάδος της φιλοσοφίας που εξετάζει και μελετά τις πράξεις των ανθρώπων ως προς τη θετική ή αρνητική τους αξία, που έχει δηλαδή για αντικείμενο την εκτιμητική κρίση, αφού αναφέρεται στη διάκριση του καλού και του κακού

Η Οικουμενική Διακήρυξη του Παγκόσμιου Οργανισμού για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου αναγράφει (άρθρο 23) ότι κάθε άτομο έχει δικαίωμα εργασίας, ελεύθερης εκλογής της εργασίας του, δίκαιων και ικανοποιητικών όρων εργασίας και προστασίας κατά της ανεργίας

Η Συνθήκη των Βερσαλλιών (αρθρ. 427) διακηρύσσει ότι «η εργασία δεν πρέπει να θεωρείται ως εμπόρευμα ή ως αντικείμενο εμπορίου».

Στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών υπογραμμίζεται ότι ο ΟΗΕ θα ευνοήσει υψηλότερα επίπεδα κοινωνικής ζωής και εργασίας για όλους (αρθρ. 55)

.

ΑΡΘΡΟ 23

- Καθένας έχει το δικαίωμα να εργάζεται και να επιλέγει ελεύθερα το επάγγελμά του, να έχει δίκαιες και ικανοποιητικές συνθήκες δουλειάς και να προστατεύεται από την ανεργία.
- Όλοι, χωρίς καμία διάκριση, έχουν το δικαίωμα ίσης αμοιβής για ίση εργασία.
- Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα δίκαιης και ικανοποιητικής αμοιβής, που να εξασφαλίζει σε αυτόν και την οικογένειά του συνθήκες ζωής άξιες στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Η αμοιβή της εργασίας, αν υπάρχει, πρέπει να συμπληρώνεται με άλλα μέσα κοινωνικής προστασίας.
- Καθένας έχει το δικαίωμα να ιδρύει μαζί με άλλους συνδικάτα και να συμμετέχει σε συνδικάτα για την προάσπιση των συμφερόντων του.

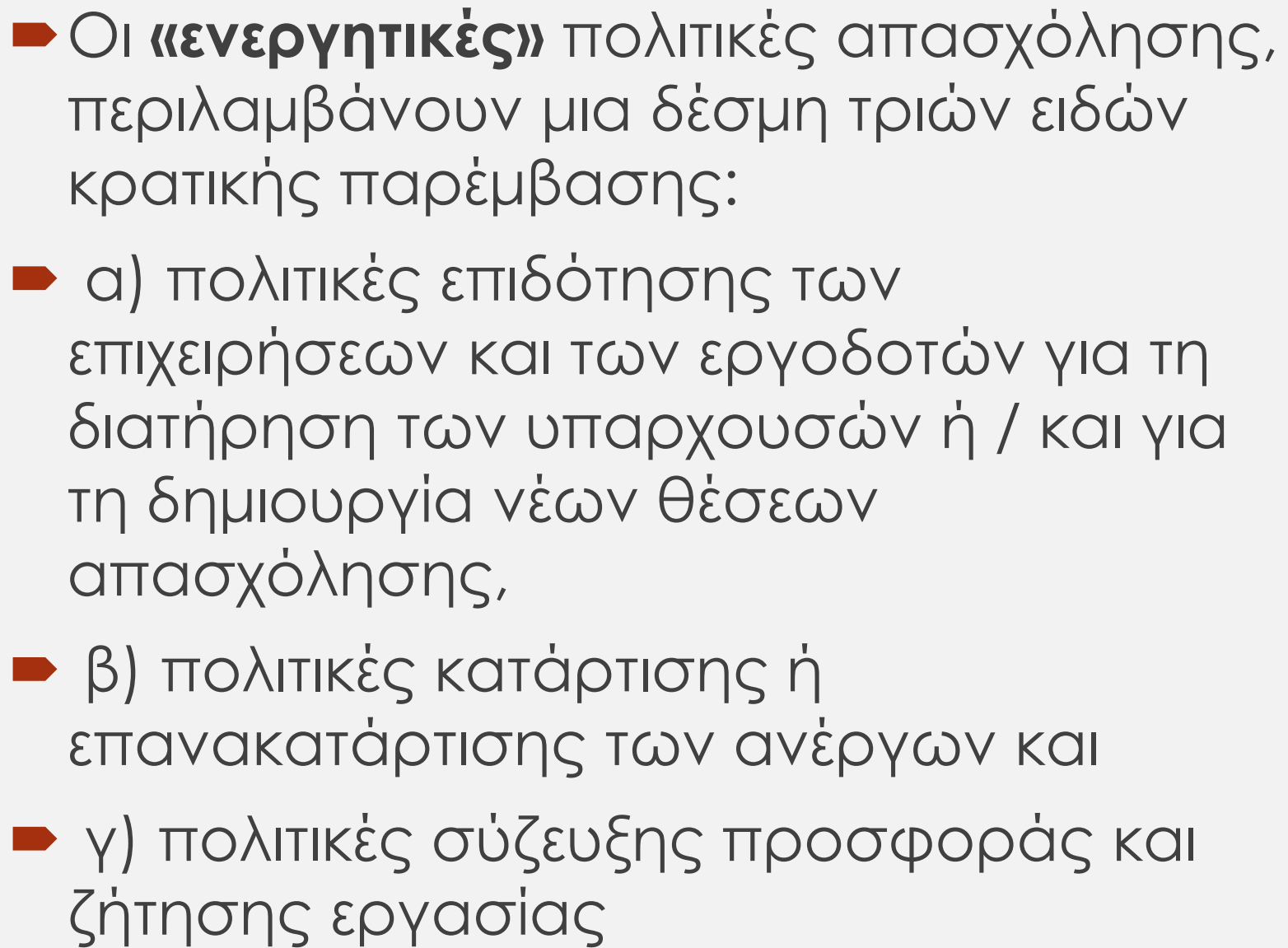
Εντούτοις

Με την ανάπτυξη του βιομηχανικού κεφαλαιοκρατισμού κατά τον 18ο αιώνα, η εργασία θεωρείται ολόένα και περισσότερο ως εμπόρευμα, αντικείμενο προσφοράς και ζήτησης στην αγορά, εμπόρευμα του οποίου η τιμή σχηματίζεται, όπως και οι άλλες τιμές, ανταγωνιστικά.

Η εργασία χάνει τον ανθρώπινο χαρακτήρα της και καθίσταται, όπως και τα άλλα εμπορεύματα, αντικείμενο σύμβασης (ανθρώπινο κεφάλαιο, διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού

- Αλλαγή στην κατεύθυνση των πολιτικών απασχόλησης (αρχές της δεκαετίας του '80) γνωστή ως μετατόπιση από τις «παθητικές» στις «ενεργητικές» πολιτικές
- Οι **«παθητικές παρεμβάσεις»** βασίζονταν στην περιγραφή της κοινωνίας ως **«κοινωνίας της εργασίας»** και ειδικότερα ως κοινωνίας της **«πλήρους απασχόλησης»**

-
- Οι **«ενεργητικές»** πολιτικές απασχόλησης, περιλαμβάνουν μια δέσμη τριών ειδών κρατικής παρέμβασης:
 - α) πολιτικές επιδότησης των επιχειρήσεων και των εργοδοτών για τη διατήρηση των υπαρχουσών ή / και για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης,
 - β) πολιτικές κατάρτισης ή επανακατάρτισης των ανέργων και
 - γ) πολιτικές σύζευξης προσφοράς και ζήτησης εργασίας

-
- Οι παρεμβάσεις των **«ενεργητικών»** πολιτικών απασχόλησης αποσκοπούν στο **να υποστηρίξουν τους ίδιους τους ανέργους να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ανεργίας καλύπτοντας τα ατομικά τους «ελλείμματα»**, καθώς και να παραμένουν ενεργοί εντός του εργατικού δυναμικού (προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και συμβουλευτικής

- Η διαδικασία της εξατομίκευσης του κοινωνικού τίθεται στο προσκήνιο
- Αποσταθεροποίηση και ασυνέχεια της εργασιακής διαδρομής
- Απροσδιοριστία αγοράς εργασίας
- Η ζωή μας γίνεται **γεμάτη ρίσκο** διαρκούς επανασηματοδότησης του εαυτού και επαναπροσανατολισμού του βίου εντός ραγδαία μεταβαλλόμενων περιβαλλόντων και απροσδιόριστων οριζόντων
- **«Καταναγκασμός» του επιλέγειν**
- Δια βίου εκπαίδευση, νέες γνώσεις και δεξιότητες

-
- Η απώλεια της σταθερότητας μιας συνεχούς και συνεκτικής εργασιακής καριέρας αποστερεί την βάση για την οργάνωση της διαδρομής του βίου
 - Η επιλογή μοιάζει λιγότερο με δυνατότητα και καταναγκασμό (αποκωδικοποίηση και επεξεργασία πληροφοριών πολύπλοκων περιβαλλόντων)
 - Βιογραφία διακινδύνευσης

Εισάγεται μια νέα κουλτούρα της εργασίας, μια νέα στάση των ανθρώπων έναντι της εργασίας, ένα νέο αξιακό πλέγμα και μια «νέα ηθική (;)» της εργασίας.

Στο επίκεντρο της νέας κουλτούρας της εργασίας τίθεται το αίτημα για **ευελιξία, προσαρμοστικότητα, κινητικότητα και ενεργοποίηση, για βραχύβιες εργασιακές σχέσεις και διαστήματα εργασίας που δύναται να εναλλάσσονται με περιόδους ανεργίας ή κατάρτισης.**

➤ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 21.01.2019

➤ Τα ρομπότ στην εργασία, ευλογία ή κατάρρα;

Τασούλα Καραϊσκάκη

- Σύμφωνα με την έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας για τη μεταλλασσόμενη φύση της εργασίας (The changing nature of work, 2019) αναφέρει ότι οι σημερινοί μαθητές του Δημοτικού θα απασχολούνται σε δουλειές που δεν υφίστανται ακόμη.
- Η αυτοματοποίηση θα εξαλείψει το 50% των εργασιών ρουτίνας και των θέσεων χαμηλής ειδίκευσης έως το 2025.

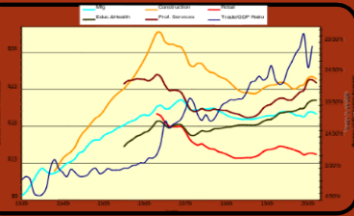

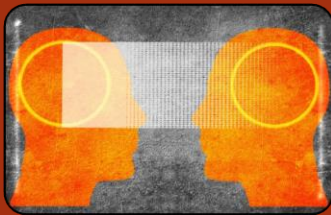
Στην Ελλάδα υψηλό κίνδυνο
αντιμετωπίζει το 35% των θέσεων
εργασίας

στη βιομηχανία, το 23%

στο λιανικό και χονδρικό εμπόριο,

το 20% στην υγεία, στην εκπαίδευση,

το 25% στις κατασκευές

-
- Ταυτόχρονα θέσεις εργασίας χάνονται.
 - Το κινεζικό Foxconn Technology Group, ο μεγαλύτερος κατασκευαστής ηλεκτρονικών στον κόσμο, αντικατέστησε το 30% του εργατικού δυναμικού με ρομπότ
 - . Η τρισδιάστατη εκτύπωση επέτρεψε στη γερμανική Adidas να δημιουργήσει δύο εργοστάσια σε Γερμανία και ΗΠΑ, καταργώντας 1.000 θέσεις εργασίας στο Βιετνάμ.

-
- Η ολλανδική Philips Electronics έφερε πίσω στην Ολλανδία την παραγωγή από την Κίνα.
 - Στη Sberbank, τη μεγαλύτερη τράπεζα στη Ρωσία, το 35% των αποφάσεων για δάνεια λαμβάνονται από την τεχνητή νοημοσύνη που αντικατέστησε 3.000 δικηγόρους στη νομική υπηρεσία της και θα περιορίσει τους υπαλλήλους γραφείου το 2021 σε 1.000 από 59.000 το 2011.
 - Το ίδιο πράττει και η Ant Financial στην Κίνα.

- Ωστόσο, είναι δύσκολο να προβλέψει κανείς πόσους θα εκτοπίσει άμεσα η αυτοματοποίηση.
- Οι εκτιμήσεις ποικίλλουν:

Στην Ελλάδα από 2% έως 23%,

στη Βολιβία από 2% έως 41%,

στη Λιθουανία από 5% έως 56%,

στην Ιαπωνία από 6% έως 55%,

που δείχνει πόσο ρευστό είναι το τοπίο και πόσο αβέβαιος ο μελλοντικός κόσμος της εργασίας.

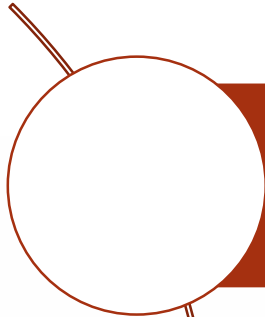
-
- Στο ίδιο άρθρο ο Κοσμήτωρ Πολιτικών Επιστημών του Παντείου Πανεπιστημίου Γιάννης Κουζής:
 - «Σήμερα παρατηρείται μια σοβαρή αντίφαση. Από τη μια οι παραγωγικές δυνάμεις, μεταξύ των οποίων και η τεχνολογία, αναπτύσσονται διαρκώς από τις επιχειρήσεις προκειμένου αυτές να αποκτήσουν ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και υψηλότερη κερδοφορία, από την άλλη η εργασία, καταστρέφεται – η τεχνολογία καταλαμβάνει θέσεις απασχόλησης»

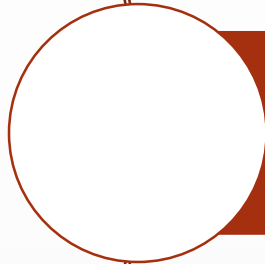
-
- ▶ Και τίθεται το ερώτημα, πώς γίνεται από τη μία να παράγονται αγαθά προς όφελος της κοινωνίας και από την άλλη να τίθενται στο περιθώριο μεγάλα κομμάτια του κοινωνικού σώματος;
 - ▶ Δεν είναι κακή η νέα τεχνολογία, βελτιώνει τις παραγωγικές δυνάμεις, όμως ταυτόχρονα δημιουργεί νέα προβλήματα στην κοινωνία, που υποχρεώνεται να παρακολουθεί τον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων και να δέχεται τα πλήγματά του.
 - ▶ Το άτομο αναλαμβάνει μεγαλύτερη ευθύνη από αυτήν που του αναλογεί. Οι εργαζόμενοι θα πρέπει να προσαρμοστούν στις νέες απαιτήσεις, θα πρέπει να εκπαιδεύονται διά βίου, γεγονός που ενισχύει την ανασφάλεια, τους υποχρεώνει να αυξάνουν συνεχώς τα προσόντα τους και αυτό να μην αρκεί», εξηγεί ο κ. Κουζής

-
- Ένα μέτρο για να καλυφθούν τα ελλείμματα που φέρνει η νέα τεχνολογία, είναι η ριζική μείωση του εργάσιμου χρόνου χωρίς μείωση της αμοιβής.
 - Παράδειγμα; **Το 1960, σε μεγάλη γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία ένα αυτοκίνητο παραγόταν σε 41 ώρες. Την ίδια περίοδο ένας εργάτης αυτοκινητοβιομηχανίας δούλευε 41 ώρες την εβδομάδα. Σήμερα το ίδιο προϊόν παράγεται σε έξι ώρες και ο εργάτης απασχολείται 35 ώρες.**
 - Δεν προτείνω ο εργάσιμος χρόνος να περιοριστεί στις έξι ώρες –τα γερμανικά συνδικάτα ζητούσαν 30ωρο– αλλά να μειωθεί σημαντικά»

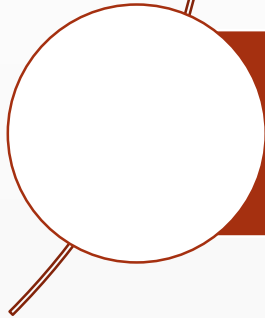
► Παράλληλα (πηγές: Fortune, Forbes, Oxfam)

Το 1% του πληθυσμού κατέχει περισσότερο από το ήμισυ του παγκόσμιου πλούτου

Το 19% (περιουσία 2.700.000 \$) κατέχει το άλλο 46% του παγκόσμιου πλούτου.

Το υπόλοιπο 80% της ανθρωπότητας μοιράζεται το υπόλοιπο (4%) του πλούτου

► Τα πλουσιότερα 80 άτομα στον πλανήτη διπλασίασαν τον πλούτο των χρημάτων τους από το 2009 έως το 2014.

- Για την Oxfam, η απάντηση είναι: υψηλότεροι φόροι επί του κεφαλαίου και του πλούτου,
- Υψηλότερους κατώτατους μισθούς καλύτερα δίκτυα κοινωνικής ασφάλισης

-
- Το χάσμα μεταξύ των πραγματικά πλούσιων και των απλώς πλούσιων συνεχίζει να διευρύνεται, καθώς οι περιουσίες ανεβαίνουν σε νέα ύψη.
 - Ρεκόρ 2.208 δισεκατομμυριούχων καταγράφηκε στην 32η ετήσια κατάταξη των Forbes οι οποίοι συνολικά, κατέχουν το ρεκόρ των 9,1 τρισ. δολαρίων, αυξημένο κατά 18% από ό, τι πριν από ένα χρόνο. Οι 20 πλουσιότεροι άνθρωποι στον πλανήτη κατέχουν το ποσό ύψους 1,2 τρισ, δολ, (ισοδύναμο με την ετήσια οικονομική παραγωγή του Μεξικού).

Συμπεράσματα

- Η οικονομική κρίση αφορά μόνο το 80% του πληθυσμού
- Η νέα κουλτούρα της εργασίας - «Νέα ηθική (;)» βοηθά τη συσσώρευση πλούτου σε λίγα άτομα ενώ παράλληλα μεταφέρει την ευθύνη της συρρίκνωσης των θέσεων εργασίας στο άτομο, το οποίο φτωχοποιείται και ζει διαρκώς βιογραφία κινδύνου

Συμπεράσματα

Ο βασικός λόγος ανάπτυξης του τεχνολογικού πολιτισμού (εξοικονόμηση χρόνου, κόπυ, τελειοποίηση εργασιών) σε όφελος του ατόμου, όχι μόνο δεν πραγματοποιήθηκε αλλά λόγω της κακής χρήσης του στρέφεται εναντίον του.

➤ Προβληματισμοί –Ερωτήματα

- Αυτή η «νέα κουλτούρα ή νέα ηθική της εργασίας» συνάδει με την έννοια της εργασίας, της ηθικής και τα ανθρώπινα δικαιώματα;
- Πώς μπορούμε να διορθώσουμε τα «κακώς κείμενα;»

